

TOENAME SPECIALISATIEGRAAD VAN SECTOREN

[Walter van Everdingen](#) (070-3358312)

Veel agrarische bedrijven houden zich bezig met meerdere productieprocessen. Zo zijn er bedrijven die bijvoorbeeld naast melkkoeien ook varkens houden. Om beter inzicht te krijgen in de mate van specialisatie van bedrijven en om groepen bedrijven af te kunnen bakenen, bestaat de bedrijfstypering. Hierbij wordt aan de hand van de verdeling van de totale productie van een bedrijf over de sectoren de mate van specialisatie bepaald. Om dat aandeel te kunnen berekenen zijn van geld afgeleide normen per gewas en per dier beschikbaar: de Nederlandse grootte-eenheden (nge). De verschillende gewassen en dieren worden vervolgens geclusterd tot sectoren. Zo vallen aardappelen, granen en snijmaïs onder de sector akkerbouw en melkkoeien en jongvee onder de sector melkveehouderij. Een bedrijf wordt als gespecialiseerd gezien, als meer dan twee derde van de totale nge uit één sector wordt gehaald.

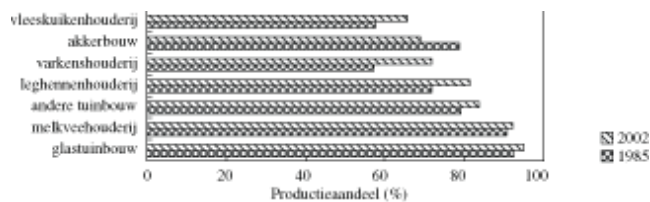
Bedrijfstypen en sectoren

In tabel 1 is aangegeven hoe de bedrijven verdeeld zijn over bedrijfstypen en sectoren. Het maakt dus nogal wat uit of over een bedrijfstype wordt gesproken of over een sector. Bij akkerbouw bijvoorbeeld, kun je het zowel hebben over de 13.000 (gespecialiseerde) akkerbouwbedrijven, maar net zo goed over de bijna 36.000 bedrijven die akkerbouwgewassen telen. Uiteraard is het wel zo dat het relatieve belang van de akkerbouw bij de akkerbouwbedrijven groter is dan bij de andere bedrijven.

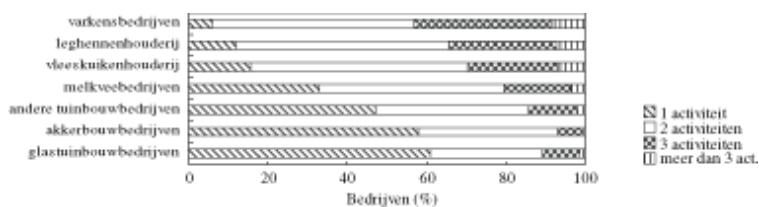
Binnen alle groepen van gespecialiseerde bedrijven komen ook activiteiten uit andere sectoren voor. De meeste van die activiteiten vallen onder 'andere sectoren'. Daarbij horen onder andere de schapen, zoogkoeien en vleesstieren. Bij de varkens- en pluimveebedrijven komt ook veel akkerbouw voor.

Aantal activiteiten per type

Binnen de zuivere bedrijfstypen is het wel mogelijk dat bedrijven dusdanig gespecialiseerd zijn dat ze maar in één sector werkzaam zijn. Bij akkerbouw en glastuinbouw komt dat bijvoorbeeld op ongeveer 60% van de bedrijven voor (figuur 1). Bij de melkveebedrijven geldt dat maar voor ongeveer 1 op de 3 bedrijven. Vooral schapen en stieren, maar ook varkens en akkerbouw komen daar nog al eens voor als neventak. In de intensieve veehouderij wordt op de meeste bedrijven in twee of drie sectoren gewerkt: de bedrijven met grond verbouwen meestal ook akkerbouwgewassen. Ten opzichte van de productie in de dierhouderij is dat aandeel in nge echter toch gering.

Figuur 2 Aandeel van de productie per sector dat op gespecialiseerde bedrijven plaatsvindt

Figuur 1 Verdeling van bedrijven per bedrijfstype naar participatie in verschillende sectoren

Tabel 1 Aantal bedrijven per bedrijfstype dat zich bezighoudt met activiteiten in bepaalde sectoren (2002)

	bedrijfstypen								Totaal land- en tuinbouw
	akkerbouw-bedrijven	glastuinbouw-bedrijven	andere tuinbouw-bedrijven	melkveebedrijven	varkens-bedrijven	leghennen-bedrijven	vleeskuiken-bedrijven	overige bedrijfstypen	
totaal bedrijven	12.800	7.500	9.000	24.000	5.100	1.000	500	29.600	89.600
Sectoren:									
Akkerbouw	12.800	600	2.500	5.400	3.000	400	200	11.000	35.700
Glastuinbouw	0	7.500	1.500	0	0	0	0	300	9.400
Andere tuinbouw	800	1.400	9.000	400	200	0	0	3.200	15.100
Melkveehouderij	400	0	100	24.000	200	0	0	7.000	31.700
Varkenshouderij	200	0	100	2.500	5.100	100	0	3.600	11.600
Leghennenhouderij	0	0	0	200	0	1.000	0	600	1.900
Vleeskuikenhouderij	0	0	0	100	0	0	500	400	1.100

Andere sectoren	3.700	800	1.100	9.500	3.000	600	300	26.600	45.500
Totaal sectoren	17.900	10.300	14.300	42.100	11.500	2.100	1.000	52.700	152.000

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Specialisatiegraad van sectoren

Behalve de aantallen bedrijven per type en per sector te tellen, kan ook gekeken worden naar de specialisatiegraad van de productie: in welke mate vindt de productie (gemeten in nge) plaats op gespecialiseerde bedrijven? Deze specialisatiegraad is vooral in de glastuinbouw en de melkveehouderij hoog (figuur 2). Ten opzichte van 1985 is die ook nog iets toegenomen. Ook in de andere diersectoren is de specialisatiegraad sterk toegenomen. Bij die sectoren blijkt vooral de vleeskuikenhouderij en de vleesvarkenshouderij ook voor een redelijk deel nog op andere bedrijfstypen voor te komen. Van de totale akkerbouwproductie vindt ongeveer 70% plaats op de akkerbouwbedrijven. Van de overige 30% is een belangrijk deel terug te vinden op de gecombineerde bedrijven.